

ז.ה.ל.צ.י.ב.

מאמרים מתורת
מרן **הבני יששכר** זיע"א
וממשיכי דרכו

בני יששכר
מאמרי חודש כסלו - טבת
מאמר ג (ד)

כ"ח כסלו ה'תשפ"ו
ירושלים עיה"ק תובב"א

לעילוי נשמת

זקיני מו"ה שמעון בן מו"ה צבי דוב ז"ל
וזו' מרת בלומה בת מו"ה אפרים ע"ה
אמי מרת אידל פעסיל גיצא בת ר' שמעון ע"ה
חותני מו"ה יחיאל גרשון הלוי בן מו"ה ישראל אברהם ז"ל
דודתי מרת חיה זיסל עלקא בת מו"ה שמעון ע"ה
זקיני מו"ה שלמה בן מו"ה צבי אריה ז"ל
זקיני מו"ה ישראל אברהם בן מו"ה יהושע ז"ל
וזו' מרת סאשא רחל בת מו"ה אברהם ע"ה
הרב משה מרדכי מאיר הלוי בן חיים יעקב ז"ל
הבה"ח ישעי' בן יונתן אליעזר ז"ל

תנצב"ה

יו"ל ע"י

ישעי' יצחק פרענקעל

רח' המהר"ם מרוטנבורג 3C

054-846-9863

1-347-588-9392

5374515@gmail.com

עימוד: מאורות

0548463972

ל

עוד תקנו במצוה זו מהדרי"ן ומהדרי"ן
 מן המהדרי"ן (שבת כ"א ב', שו"ע או"ח
 סימן תרע"א סעיף ב'), ביארנו דרוש ארוך
 ונחמד במאמר שר"י ביששכ"ר סימן
 יו"ד על פי מאמר חז"ל (סוף עוקצין)
 עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל
 צדיק וצדיק ש"י עולמות, דרשהו משם
 לכאן ונלאתי לכפול הדברים:

ל"א

נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים
 פסולה (שבת כ"ב א', שו"ע או"ח סימן
 תרע"א סעיף ו'). נראה לי דהנה היונים רצו
 להגביר חכמות חיצוניות ולבטל חכמות
 התורה, ובעת הישועה הנה ליהודים
 היתה אור"ה במנורה נר מצוה ותורה
 אור ושמן הכל רמוז לחכמת התורה
 כאשר כתבנו כמה פעמים (עיין לעיל סימן
 ט'), והנה כבר ידעת מה שכתב האריז"ל
 (פרי עץ חיים שער העמידה פי"ט) בענין
 ברכת המינים שניתקנה בימי רבן
 גמליאל (עיין ברכות כ"ח ב') שהוא לתקן
 כתר מלכות שמים, כי קודם שנתגברה
 המינות לא היה כח בעונות לפגום
 הכת"ר ולא היו אומרים ברכה זו, אך
 אחר שנתגברה המינות בעוה"ר הגיע

הפגם גם עד כת"ר וניתקן ברכה זו
 לתקן כת"ר"ה, וכבר ידעת עשרי"ם הוא
 סוד כתר (עיין זוה"ק ח"ג רמ"ז א', תיקו"ז
 חדש ח"ב צ"ה א') כי בסדר אור ישר ואור
 חוזר הנה כת"ר הוא העשרים, וגם
 עשרי"ם בגימטריא כת"ר², ומעתה תבין,
 הגם שתגבורת היונים היה מינות,
 ובמינות הפגם מגיע עד לכת"ר ח"ו,
 עם כל זה ישראל קדושים לא נתפתו
 למינות ומסרו נפשם על הדבר ולא
 הגיע הפגם עד לשם, על כן לזכר זה
 חיוב הנחת נ"ר חנוכ"ה למטה מעשרי"ם
 דייקא (ועיין עוד בדרכי אמונה דרך כ"א):

ל"ב

ועוד נראה לי הטעם, דהנה תרי"ג
 מצות הם דאורייתא וז' מצות
 דרבנן להשלים מנין כת"ר, על כן תר"ך
 אותיות בעשרת הדברות (עיין מאמר מעין
 גנים להרמ"ע מפאנו ח"א, מגלה עמוקות פרשת
 ואתחנן אופן קצ"ז), תרי"ג עד אש"ר לרע"ך,
 ותיבות אש"ר לרע"ך נגד ז' מצות דרבנן,
 כל אות מורה על מצוה אחת כפי הסדר
 שניתקנו בזמן, והנה המצוה הזאת היא
 האחרונה בזמן והיא המשלמת לכת"ר,
 על כן למעלה מעשרי"ם פסולה, עשרי"ם
 בגימטריא כת"ר, וגם האות האחרונה
 של עשרת הדברות רומזת למצוה זו

א. כידוע שספירת כת"ר הוא דק מן הדק ואין לנו תפיסה ביה כלל (עיין תיקו"ז הקדמה ז' א' ובספרי המקובלים),
 ממילא הפגם לא היה יכול להגיע אליה, אך, מבואר בפרי עץ חיים שם, מחמת גודל הפגם של מינות,
 היה נגיעה בספירת כת"ר, ולכן תקנו ברכת ולמלשינים, עיין שם.

ב. רצה לומר שמספירת הכת"ר יורדת ההשפעה לכל ה' ספירות עד לספירת מלכו"ת לתנא, וחוזרת חזרה
 לעילא שוב אל ספירת כת"ר, וזהו שספירת כת"ר עולה כ' באור ישר ואור חוזר, עיין שם בזוה"ק.

היא אות כ' מורה על השלמת הבת"ר,
על כן למעלה מן כ' לא יצא ידי חובתו,
כן נראה לי:

ל"ג

נאמר בפרשת בהעלותך ד' פעמים
מנורה, ב' פעמים חסר וב'
פעמים מלא, נראה לי להיות המנורה
רמוזה לתורה אשר בה ד' חלקים
פרד"ם (עיין זהר חדש תיקונים ע"א א'), והנה
הם נגד ד' עולמות **אבי"ע** (עיין תיקון
תיקון כ"ב ס"ח ב'), והם דרו"ש סו"ד נגד
בריא"ה אצילו"ת, לשם אין אחיזה אל
הקליפות, נכתב לעומתם ב' פעמים
מנורה מלא ו' אות חיים (זוה"ק ח"א י"ב
א'), **פש"ט** רמ"ז נגד עשי"ה יציר"ה, לשם
יש אחיזה אל החיצונים (עיין עץ חיים שער
מ"ז פ"ד), הנה נכתב מנר"ה ב' פעמים
חסר, ולכך מעשה המנורה גם כן ד'
פעמים בתורה:

ל"ד

עיין במגלה עמוקות (פרשת בהעלותך ד"ה
דבר אל אהרן"), צורת המנורה ראש
הנר האמצעי רומז לאות י' שבשם, גוף
המנורה ו', ג' קנים מצדה האחד הוא ה'
צורתה, אשר צורתה ג' ווי"ן, וכן גם כן
ג' קנים מצדה הב' ובזה נשלם השם,
והנה צורת השם לפי זה הוא עולה
מספר יב"ם הוא שם הע' מן ע"ב שמות
(עיין סוכה מ"ה א', וברש"י ד"ה אני והו'), על
כן נעשה נס דמנורה בחדש טבת אשר
הוא בבחינת עי"ן טבת (כידוע מכתבי
האריז"ל (ליקוטי תורה פרשת בא טעמי
המצות)), ועל כן נתקשה משה במעשה
המנורה עד שראה בעי"ן (מנחות כ"ט א'),
וכן סמוך לזה השם הוא שם רא"ה,
והנה כתב האריז"ל (פרי עץ חיים שער
חנוכה פ"ד) לכוין בתיבת להדלי"ק
בגימטריא ע"ב ס"ג מ"ה (עם הכולל)

ג. והנה עד היום היו כבר בעולם כל המצות עד אות כ"ף של לרעך ואות כ' עדיין לא נתגלה, והנה כשבאו
ימי השילום להשלים מצוה נגד אות כ"ף, מצאו פ"ך להורות שבא זמן המצוה להשלים כת"ר והוא נגד
אות כ"ף, אתון דדין כאתון דדין פ"ך כ"ף (לשון רבינו להלן מאמר י' סימן ה', עין שם).

ד. מבואר בכתבי האריז"ל שהוא מפני שעולמות אצילות ובריאה רובם טוב עם מעט רע, מה שאין כן
עולמות יצירה ועשייה.

ה. ז"ל המגלה עמוקות: סוד המנורה הא רזא דשמא גליפא וגוף ציור של מנורה רשים בה שמה גליפא
עילאה, כי ראש מנורה על נר האמצעי שאיליה פונים כל ה' קנים ג' מצד זה וג' מצד זה הוא י' של
שם, גופה של מנורה ו' של שם, ג' קנים של ימין מורין על ה' ראשונה של שם כי הה' הוא ג' קנים קו
העליון הוא ו' א', ושני צידי הה' ב' ווין הרי ג' ווין, וכן מצד שמאל ג' קנים הרי ה' שנייה של שם, נמצא
לפי זה צורת שם בן ד' בגימטריא ב"ם כי ז' ווין יש בשם בן ד' סוד שמא דמ"ב ועוד י' הרי סוד יב"ם
הוא שמא גליפא, וכן רזא דחליצה חלץ י"ה.

ו. עם הכולל דייקא כי הוא רק הארה מן האור הכולל אשר יתגלה במהרה בימינו (לשון רבינו לעיל מאמר ב'
סימן נ"א, ועיין להלן סימן ל"ח).

שנקראו חכמי"ם על שמקבלין אור החכמ"ה, ממילא יהיה יו"ם מו"ב מוכשר להארת החכמ"ה, והנה זה הוא ביו"ם מו"ב דאורייתא, מה שאין כן יו"ם מו"ב הניתקן מן החכמי"ם, הנה אנחנו יכולים לקבל ההארה בזמן העיקרי, כיון שכל עצמותו של המועד ניתקן מן החכמי"ם היונקים הארת החכמ"ה, נראה לי, ואתה תבין (עיין עוד במאמרי חודש ניסן מאמר ד' דרוש ב', ובהג"ה שם, מאמרי חודש תשרי מאמר ג' דרוש ו' סימן ח'):

ל"ו

הלכתא מזו"ה בימי"ן ונ"ר חנוכה בשמאל (שבת כ"ב א', שו"ע או"ח סימן תרע"א סעיף ז'), עיין במאמר תור"ה או"ר סימן כ"ד מיוסד שם הדרוש על פי דברי הזהר (ח"א קע"ד א') בפסוק (איוב ל"ג כ"ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלהי, ומשם תדרשהו לטובה לכאן (עיין שם, ועיין להלן בסימן מ"ז):

ל"ז

עוד, מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל (שבת כ"ב א', שו"ע או"ח סימן תרע"א סעיף ז'), עיין במאמר הל"ל והודא"ה סימן נ"ח נ"ט ס' ותרווה צמאונך ותמצא נחת, ועיין שם דברי הגמרא

עיין שם, והנה בהדלקתינו לזכרון המנור"ה אשר נעשית בצורת מספר השם הנ"ל מספרו ב"ן, הנה נשלמו ד' שמות המאירים בכללות עולמות אבי"ע, מובן הדבר למשכילים^ז, יה"י או"ר בגימטריא ד' שמות הנ"ל, ועוד יתבאר אם ירצה ה':

ל"ח

מה שדקדקו קדמונינו (אבודרהם הלכות חנוכה) למה לא תיקנו ספיקא דיומא בחנוכה, נראה לי הטעם, דאנן בקיאי בקביעא דירחא רק דשלחו מתם הזהרו במנהג (ביצה ד' ב'), והטעם נראה לי דהנה יו"ם מו"ב הוא מקר"א קד"ש, קד"ש רמז לחכמ"ה (זוה"ק ח"ב קכ"א א'), בכל יום טוב נשפע השפעות קדושת החכמ"ה לנשמות ישראל, יו"ם מו"ב בגימטריא חכמ"ה, והנה צריכין ישראל להיות כלי מוכשר לקבל זאת החכמ"ה, והנה אורא דארץ ישראל מחכי"ם (כבא בתרא קנ"ח ב'), על כן אחינו בני ישראל דרי ארץ ישראל נעשה גופם כלי מוכשר לקבל החכמ"ה, מה שאין כן הדרים בחוץ לארץ שאין האויר מחכי"ם ואין כלי מוכשר לקבל אור החכמ"ה צריכין לחוג עוד יום אחד על פי תקנת חכמי"ם

ז. של יב"ם.

ח. רצה לומר שיש ד' אופנים לחשבון מילוי שם הוי"ה (כנ"ל בהערתינו), והם עולים כמספר ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וכל אחד מן המילויים הללו מכוונים כנגד אחד מן עולמות אבי"ע. והנה תיבת "להדליק" הוא בגימטריא ג' מילויים הראשונות הנ"ל, אך מילוי האחרון דב"ן חסר, אך בצירוף צורת המנורה בכוונה הנ"ל, נשלם ד' מילוי הוי"ה.

ומסכת סופרים (פ"כ) ושאלתות דרב אחאי (פרשת וישלח סימן כ"ו):

ל"ח

ואומר לך עוד טעם נכון לכל אחד מהאמוראים דפליגי אי נר חנוכה בימין אי בשמאל, דהנה ב' חדשים הללו כסל"ו מב"ת על פי סדר הדגלים כסלו לבנימין וטבת לד"ן (שערי אורה פ"ה), והנה יש לומר, מאן דסבירא ליה נר חנוכה בימין סבירא ליה כיון דכסל"ו לבנימין שמא גרים בן ימין, ב"ן רומז על נ"ר כפי כוונת האריז"ל (פרי עץ חיים שער חנוכה פ"ד) להדליק בגימטריא ע"ב ס"ג מ"ה (עם הכולל) ותיבת נ"ר רומז לשם ב"ן (עיין מה שכתבתי לעיל (סימן ל"ד)), והנה רמז ב"ן (הוא נ"ר) ימין, ומאן דסבירא ליה בשמאל סבירא ליה כיון דמדליקין גם במב"ת (ובו יחול תמיד יום הנקרא בישראל זא"ת חנוכה, יתבאר אם ירצה ה' במאמרו (מאמר י"ב)) והוא מתייחס לד"ן, וכתוב ביה (בראשית

מ"ו כ"ג) ובני דן חשי"ם, ראשי תיבות ח"נוכה ש"מאל י"מין מ"זוזה, והוא פרפראות לחכמה, ואם ירצה ה' להלן עוד יתבאר לך טעמים למה מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל:

ל"ט

ידוע הענין להלב"ה (או"ח סימן תרע"א סעיף ז') בדורות הקודמים נר חנוכה מדליקו מבחוץ בפתח הסמוך לרשות הרבים, ועכשיו מדליקין בפנים בבית. עיין בספר עוללות אפרים" (ח"ב עמ' מ"ד מאמר רצ"ה) כתב גם כן שם ברמיזת נר חנוכה לא"ור תור"ה, וכתב הנה אמרו רז"ל בברכות (ס"ג א') אם ראית דור שהתורה חביבה עליה פזר שנאמר (משלי י"א כ"ד) יש מפזר וכו' ואם ראית דור וכו' כנס שנאמר (תהלים קי"ט קכ"ו) עת לעשות לי"י הפרו תורתך, (כבר כתבנו (מאמר ב' סימן ל"ב"א) ע"ת בגימטריא קנ"ה וש"ט רמז לחנוכה"ה ופורי"ם), לפיכך הדורות הראשונים

ב. להגאון מהר"ר שלמה אפרים זצ"ל בעל כלי יקר, שפתי דעת, אורח לחיים, עמודי שש, עיר גבורים, רבבות אפרים, והיה רב בק"ק פראג עם הגאון החסיד הרב של"ה (עיין ערכו בשם הגדולים מערכת ספרים). י. שם: תניא, הלל הזקן אומר בשעת המכניסין [שאין חכמי הדור מרביצים תורה לתלמידים. רש"י] פזר [אתה, לשנות לתלמידים. רש"י], בשעת המפזרים [שהגדולים שבדור מרביצים תורה. רש"י] כנס [אתה, ולא תטול שררה עליהם, דאף זו לכבוד שמים היא לאחוז במדת הענוה, וכתוב עת לעשות לה' הפרו תורתך. רש"י]. ואם ראית דור שהתורה חביבה עליו פזר, שנאמר יש מפזר ונוסף עוד, ואם ראית דור שאין התורה חביבה עליו כנס [ואל תטיל דברי תורה לבזיון. רש"י], שנאמר עת לעשות לה' הפרו תורתך [מלפזרה בשעה שהכנוס לשם שמים. רש"י].

יא. ז"ל רבינו שם: ע"ת לעשות לי"י הפרו תורתך (תהלים קי"ט קכ"ו). ע"ת בגימטריא קנ"ה וש"ט רמז לימי חנוכה ופורי"ם, חנוכה בקנ"ה להודות ולהלל, פורים [בוש"ט], משתה ושמחה, בשני עתים הללו הפרו תורתך, כי מבטלין תלמוד תורה למקרא מגילה (מגילה ג' א') ונר חנוכה.

שהיתה התורה חביבה בעיניהם היו מניחין נר חנוכה הרומז לאו"ר תור"ה מבחוץ על דרך (משלי ה' ט"ז) יפוצו מעינותיך חוצה, אבל הדורות הללו שנתמעטה התורה ולומדיה וכו', וחכמי הדור אין להם כח להשיב לאיש מדרכו הרעה, ואדרבא אם לא יחניף לו וכו' אין לו תקומה מפני הקמים עליו, ויקימו עליו עדי שקר וכו' ויבזוהו בעיני ההמון עד שכל דבריו הנכוחים אינם נשמעים לזולתם וכו', המשכילים בעת ההוא ימשכו ידיהם מלהאיר בתורתם בראש כל חוצות, מניח נ"ר מצותו בביתו ודי"ו להשיב מעון אנשי ביתו לבד, עד כאן לשון הרב שם. ולפי דברי הרב מובן הא דאמרו בגמרא (שבת כ"א ב') ובשעת הסכנה מניחו על שלחנו ודי"ו, תיבת ודי"ו מיותר, ולפי הנ"ל מובן, דהנה אמרו רז"ל (שם נ"ה א"י) מעולם לא יצא מפי הקדוש ברוך הוא דבר לטובה וחזר בו חוץ מזו וכו' ממקודשי תחלו, כי אמרה מדת הדין

לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אם לפניך גלוי (שלא יקבלו תוכחה) לפנייהם מי גלוי, והנה לפי זה אפילו אם נראה בעיני האדם שלא יקבלו חביריו תוכחה אף על פי כן הוא מחויב לעשות את שלו, אבל מצינו סתירה לזה בדברי חז"ל (יבמות ס"ה ב') באמרם כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שלא נשמע, (עיין ברמב"ם (פ"ו מהלכות דעות ה"ז) ונושאי כליו (עיין הגהות מיימוניות שם)), וצריך לומר דיש חילוק דהיינו כשהמוכיח כבר בחן והוכיח עד הכאה ונזיפה וקללה (עיין ערכין ט"ז ב"ה) שוב מצוה שלא להוכיח, והנה על פי הרמז הנ"ל אמרו רז"ל בנר חנוכה, ובשעת הסכנה, שהרשעים יורדים לחיי המוכיחים ומביאים אותם לידי סכנה בעלילות וכיוצא ובא על ידי זה לידי בזיון הדת וכיוצא כנהוג בזמנינו מכת האפיקורסים המורד"י או"ר, מני"ח ע"ל שלחנ"ו, היינו להאיר רק להסמוכים על

יב. שם: אמר רבי אחא ברבי חנינא מעולם לא יצתה מדה טובה מפי הקדוש ברוך הוא וחזר בה לרעה חוץ מדבר זה, דכתיב (יחזקאל ט' ד') ויאמר ה' אליו עבר בתוך העיר בתוך ירושלים והתנית תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא לגבריאל לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו, שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה. ועל מצחם של רשעים תיו של דם, כדי שישלטו בהן מלאכי חבלה. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם, מה נשתנו אלו מאלו, אמר לה הללו צדיקים גמורים, והללו רשעים גמורים. אמרה לפניו רבונו של עולם, היה בידם למחות ולא מיחו, אמר לה גלוי וידוע לפני, שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם. אמרה לפניו רבונו של עולם, אם לפניך גלוי להם מי גלוי, והיינו דכתיב (יחזקאל ט' ו') זקן בחרו ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו התו אל תגשו וממקדשי תחלו וכתוב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית. תני רב יוסף אל תקרי מקדשי אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו.

יג. שם: עד היכן תוכחה רב אמר עד הכאה, ושמואל אמר עד קללה, ורבי יוחנן אמר עד נזיפה.

בשר בחלב), דהנה בנ"ר חנוכ"ה נ"ר מצו"ה הרמוז לאו"ר תור"ה אין נהנין מאורה כי תורה ומצות לאו ליהנות ניתנו:

מ"ב

ע"פ פי הנ"ל תבין גם כן מה שהביא מרן הרמ"א ז"ל בשלחנו (או"ח סימן תרע"ע סעיף ב') בשם הכלבו (סימן מ"ד) דנוהגין לאכול מאכלי חלב בחנוכ"ה, ומהראוי להתבונן כי לא דבר ריק הוא, ואם הוא מפני שהאכילה יהודית את האויב מאכלי חלב לא במקרה נפל מעשה ניסים, ונראה לי על פי מה שכתבתי כמה פעמים, שהיוונים רצו לבטל את התור"ה מישראל ולהגביר חכמת החיצוניות, והנה כאשר התנוסס השם יתברך עמנו הראה לנו נפלאותיו במנור"ה ובשמ"ן הרמוזים לחכמ"ה ולתור"ה מן השמים, והנה הימים האלה הם כעין נתינת התור"ה, והנה בשעת נתינת התור"ה בסיני עמדו המלאכים הקדושים בשמים ואמרו (תהלים ח' ב') תנה הודך על השמים (שבת פ"ח ב'), והנה רצו לבטלנו מן התורה, והנה המגיד מראשית אחרית פעל ועשה מראש מקדם שבאו המלאכים לבית אברהם והאכילם בשר בחלב, והיה זה לטענה עליהם שאכלו הבשר בחלב בביתו של אברהם ואינם ראויים לתורה כמו שאמרו רז"ל במדרשיהם (עיין מדרש שוחר טוב מזמור ח'), והנה מתחלה כתיב (בראשית י"ח ז') ואל הבקר רץ אברהם וכו' וימהר לעשות אותו, ושוב נאמר

שלחנו ודי"ו, היינו שלא יחמיר לעצמו מצד דברי חז"ל שאמרה מדת הדין אם לפניך גלוי וכו', רק דכיון דשעת הסכנה היא מניחו על שלחנו כנ"ל ואין להחמיר ודי"ו בזה:

מ'

עיין במאמר אור תורה סימן מ"ו ותבין טעם מה שעכשיו מדליקין בפנים:

מ"א

הטעם שאסור ליהנות מן נר חנוכה (שו"ע או"ח סימן תרע"ג סעיף א'), נראה לי לומר, דהנה חקרו הקדמונים על מעשה דאברהם אבינו שהאכיל למלאכים בשר בחלב והוא לא אכל כי קיים כל התורה (עיין יומא כ"ח ב'), והנה קשה הרי גם בישול אסור, ויש לומר שאחד מאנשיו שהיו גרים תושבים בישלו, ולא הוה גם כן בישול גוי, אבל קשה הרי גם בהנאה אסור (עיין חולין ק"ג א') והאיך האכיל למלאכים והנה נהנה, וכמדומה שראיתי מי שכתב דלא מיקרי הנאה כיון שידע שהם מלאכים ואינם צריכים לאכילה, ואי קשיא הא קשיא לי, הרי מיקרי הנאה שעשה כן כדי שיהא סגולה לתורה, היינו לקבל את התורה ולא יהא פתחון פה למלאכים לקטרג כמו שאמרו רז"ל (עיין פסיקתא רבתי פיסקא כ"ה, שבת פ"ח ב'), אם כן אין לך הנאה גדולה מזו, ויש לומר דהתורה ומצות לאו ליהנות ניתנו (עירובין ל"א א'), ואם כן לפי זה בין תבין (וכן הוא בלקוטי מהרצ"א פרשת וירא ד"ה הא דנתן להם אברהם

ופ"ג ב') רב טובות, כי כל הטובות והשפעות הנשפעים מלמעלה כשמגיעת ההשפעה למדת הצפון מעיינים שם בדין אם ראוייה ההשפעה לירד, וכאשר אותו האיש הנשפע בעבורו אינו ראוי, אז מעכבים אותו ההשפעה שם, על כן יש שם צפונים טובות רבות, וזהו שנאמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, כי נשארו שם בצפון גנזי נסתרות והם צפונים ליראים והבן עיין שם (ועיין עוד לקוטי מהרצ"א פרשת פנחס אות קצ"ב על הפסוק (במדבר כ"ה י"א) פינחס):

ועל פי זה פירש הרב הגדול מו"ה חיד"א זלה"ה (דבש לפי מערכת ו' אות י"ב) אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי (ישעיה מ"ג ו'), עיין שם, ומעתה נחמד הדבר דאיפסק מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל, והטעם בכדי שיהיה מסובב במצות בימין ובשמאל, בכדי אשר מדת הימין יוריד תמיד השפע של החסדי"ם, ומדת שמאל לא ימנע השפע ולא יצפין אותו, ועיין מה שכתבתי לעיל:

מ"ד

בגמרא (שבת כ"ג א') מאי מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו לחדלי"ק נ"ר חנוכה, והיכן צונו, ופליגי בה אמוראי חד אמר (דברים ל"ב ז') שאל

ויקח חמאה וחלב ובן הבקר וכו', הנה צירף מאכלי חלב אל בן הבקר בכדי שיהיה לסגולה לבניו לקבלת התורה, ועל כן לזכר זה נוהגין לאכול מאכלי חלב בחג השבועות (רמ"א או"ח סימן תצ"ד סעיף ג', ועיין עוד במאמרי חודש סיון מאמר ד' סימן ה'), והנה לזכר זה שבימים האלה הוא כעין נתינת התורה, הנה נעשה הנס גם כן על ידי מאכלי חלב שהאכילה יהודית את האויב שרצה לבטל התורה מישראל, ועל ידי זה היה התחלת הנס ליהודים היתה אור"ה (אסתר ח' ט"ז) זו תור"ה (מגילה ט"ז ב'), ומנהג אבותינו תור"ה היא:

מ"ה

אומר לך עוד על הא דאיפסק להלכה מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל, ופירשו הטעם כדי שיהיה מסובב במצות (שבת כ"ב א', שו"ע או"ח סימן תרע"א סעיף ז'), וקשה הרי גם מאן דאמר בימין טעמא רבא אית ליה, ימין הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא וכו' (כמבואר בשאילתות (פרשת וישלח סימן שאילתא כ"ו)), ונראה לפרש על פי מה שכתב בספר שערי אורה (שער ו') על פסוק (תהלים ל"א כ') מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, שיש בצפון (מדת הגבורה (עיין עמק המלך ש"א פ"א י', זוה"ק ח"א מ' ב'

יד. ז"ל עמק המלך: צפון שהוא דין, שנאמר (ירמיה א' י"ד) מצפון תפתח הרעה.

זו. ז"ל החיד"א: ובזה פירשתי בעניותי פ' אומר לצפון תני כל הצפון מימי עולם ולתימן שהוא מדת חסד אל תכלאי רחמיק.

וכולם בגימטריא יה"י או"ר (עיינ לעיל סימן ל"ד), הנה צריכין להוסיף כולל על תיבת להדליק, ולפי זה יעלה מספר תיבת להדלי"ק נ"ר חנוכ"ה בגימטריא או"ר חד"ש, להורות שהוא הארה מן האו"ר חד"ש אשר השם יתברך יאיר על ציון במהרה בימינו, ואף על פי כן הוא חסר אחד, להורות שעדיין חסר מאתנו האור עד אשר יתגלה בציון במהרה בימינו, והנס הזה היה לשעתה הארה מאותו האו"ר וניתקן לדורות לקבל האר"ה מאותו האור לטוב לנו כל הימים, גם כל ימי משך גלותינו עד יגאלנו גאולת עולם במהרה בימינו אמן:

מ"ז

בשאלות דרב אחאי (פרשת וישלח שאילתא כ"ו), מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל ובעל הבית מצויין (בציצית) באמצע, עד כאן, והוא לפלא מאי שייכות לציצית בכאן, ונראה לי על פי מה שכתבתי לך כמה פעמים (להלן מאמר ד' סימן נ"ח), מזוזה היא מצוה, ונר חנוכה רומזת לתורה אור, ועיין מה שכתב הרב הקדוש המפורסם בישראל מהרש"ז ז"ל בסידור שלו (שער החנוכה), על ידי המצוה היא עליית המקבל אל המשפיע, ועל ידי התורה היא ירידת המשפיע אל המקבל, והנה ידוע לך מכוונת התפלה בהיכל קדשי קדשים הנה המקבל עולה לשם והמשפיע יורד לשם ובאים אל האמצע, והאמצע

אבי"ך ויגד"ך, אורייתא מחכמה נפקת (זוה"ק ח"ב קכ"א א'), והחכמ"ה נקרא **אב"א** (שם ח"ג פ"ב א', שם אדרא זוטא ר"צ א'), ודברי חכמי"ם הם נשמות המקבלים הארת החכמ"ה, אם כן דבריהם תורה הוא, ואידך אמר (דברים י"ז י"א) לא תסור מן הדבר אשר יגיד"ו לך, יגיד"ו ימשיכו מן החכמה, הגד"ה היא בחכמה (זוה"ק ח"א רל"ד ב') כענין (איוב י"א ו') ויגד לך תעלומות חכמ"ה (עיינ עוד לעיל סימן א'), והנה נראה לי כי אלו ואלו דברי אלקים חיים רמוזים דבריהם במקרא אחד והוא (דברים כ"ח ח') יצו י"י אתך את הברכ"ה, רצה לומר יצו י"י על דבר הנתקן מאתך ואינו מבואר בתור"ה, אף על פי כן יצו י"י אתך את הברכ"ה, לברך בברכה אשר קדשנו במצותיו וצונ"ו, והיכן יצוה י"י, אמר באסמ"ך, היינו מן פסוק שאל אבי"ך חכמ"ה אב"א דבר הסמוי מן העין דעליה כתיב (איוב כ"ח י"ב) והחכמה מאין תמצא, ובכ"ל משלח ידי"ך, היינו לא תסור מכל הדברים אשר יגידו לך לא ליד ימין ולא ליד שמאל, ומה נכבד הרמז הזה בדיוק על נר חנוכ"ה, יצו י"י אתך את הברכ"ה בגימטריא יה"י או"ר:

מ"ח

נוסח הברכה להדליק נ"ר חנוכ"ה, לפי מה שכתב האריז"ל (פרי עץ חיים שער חנוכה פ"ד) לכוין בתיבת להדלי"ק (עם הכולל) בגימטריא ע"ב ס"ג מ"ה (ותיבת נ"ר הכוונה על ב"ן,

את כל המצות הנאמרים (בה) ועשיתם אותם (היינו עשיית המצות), אם כן הציצית הם אמצעים לתורה ולמצוה, על כן בעל הבית מצוייץ באמצע ועל ידי זה מתהווה יחודא שלים:

מ"ז

והנה מזו"ה נ"ר חנוכ"ה וציצ"ת (בוא"ו החיבור מטעם הנ"ל) בגימטריא אל"ף, עיין מה שכתבתי במאמר אור תורה סימן כ"ד ובמאמר הלל והודאה סימן א' בשם הזוהר (ח"א קע"ד ב"ה) בפסוק (איוב ל"ג כ"ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף, דא הוא מלאך דממנא עמיה דבר נש מסטר שמאלא דכתיב (תהלים צ"א ז') יפול מצדך אלף, ודא הוא סטרא דשמאלא דכתיב בתריה ורבבה מימינך וכו', כדין

המחבר אותם היא התפלה י"י (כידוע אדנ"י שפתי תפתח וכו' שהוא בהיכל קדשי קדשים הנה היא תפלה אריכתא (פרי עץ חיים שער הקריאת שמע פכ"ט ט"י)), והנה עיין שם באריכות דברי הרב הקדוש הנ"ל לדרכו דרך הקדוש, ועל פי דברי הרב הזה אנן נמי נימא, כיון שהמזוזה היא מצוה (וגורמים על ידה עליית המקבל), ונר חנוכה תורה (על ידה היא ירידת המשפיע), הנה בציצית יש בחינת תפלה כענין שנאמר (תהלים ק"ב א') תפלה לעני כי יעטוף, על פי כתבי מרן (פרי עץ חיים שער השבת פכ"ב) יתעטף בציצית קודם שיאמר ואני תפלתי, והנה תראה עוד אשר בציצית יש בה ב' הבחינות, דכתיב בהו (במדבר ט"ו ל"ט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות י"י (היינו תורה שבהגיגה זוכרין

פז. רצה לומר שדרך התפילות הם לעלות דרך ד' עולמות, שהם מעשיה יצירה בריאה, עד לאצילות הנקראת קדש הקדשים, דהיינו שעולה מעשיה עד ביראה, ונפגשים שם באמצע, שהוא בין עולם הביראה ועולם האצילות.

יז. ז"ל האריז"ל: צריכין לבאר אדני שפתי תפתח, כי הוא הפסק גדול בכאן. וזהו מה שהרגישו רז"ל שהיה ראוי לחבר ולעלות התפלה עם הגאולה בסוד ברוך וכו', ותירצו כי היא כתפלה אריכתא דמיא. ופירוש הדבר, כי הלא בתהלות לאל עליון אז התחילו לעלות מהיכל הרצון אל היכל קדש קדשים וחזרו פב"פ, ועתה באדני שפתי תפתח הוא בהיכל קדש קדשים עצמו, כי כאן הוא שם אדנ"י, כמ"ש בשער השמות ע"ש. וכנזכר בהקדמת תיקונים, כי אדנ"י הוא בבריאה, דתמן לאו איהו וכינויו חד עיין שם.

יח. שם: פתח ואמר (איוב ל"ג כ"ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחוננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת [וכו'] תא חזי בהאי קרא תשכח בריא דמלה כתיב אם יש עליו מלאך אי לא כתיב יתיר יאות הוא, אבל מלאך מליץ אחד מני אלף כתיב ומאן איהו, דא הוא מלאך דממנא עמיה דב"נ בסטר שמאלא דכתיב (תהלים צ"א ז') יפול מצדך אלף ודא הוא סטרא דשמאלא דכתיב בתריה ורבבה מימינך, אבל אחד מני אלף דא הוא יצר הרע דאיהו אחד מאנון (דאיהו) אלף דהוה לסטר שמאלא בגין דאיהו סליק לעילא ונטיל רשו, ועל דא אי ב"נ אזיל בארח קשוט [וכו'] כדין איהו סליק ואתעביד סניגורא ואמר קמי קודשא בריך הוא זכו עליה דב"נ, כדין קודשא בריך הוא אמר פדעוהו מרדת שחת.

קודשא בריך הוא אמר פדעהו מרדת שחת, עיין שם ותבין י"ב:

מ"ח

בגמרא (שבת כ"א ב') מניחה על פתח ביתו מבחוץ. נראה לי לבאר הטעם, על פי מה שכתב כבוד מחותני אור ישראל וקדושו הרב מו"ה לוי יצחק זצוק"ל (קדושת לוי קדושה שלישית לחנוכה) טעם למה מדליקין ביום ראשון כיון שלא היה הנס דנרות ביום ראשון רק נס ההצלה (כמו שכתב ה"ט"ז (או"ח סימן תר"ע סק"ג)), וכתב דעושין זכר בנרות, דכשראו הנס דמנורה הכירו וידעו שגם הנס דהצלה נעשה בזכות הנרות, דהנה כל הקרבנות היו בטלים בזמן ששלטו היונים על בית המקדש כי אי אפשר להקריב קרבנות חוץ לבית, אבל מצות הנרות הגם שהיו בטלין בבית המקדש עם כל זה היו מצות הנרות מצוה חוץ לבית, היינו נרות שבת ויום טוב, והיא שעלתה לאתערותא דלתתא לריח ניחוח לפני יי, ועל ידי זה היה גם כן ההצלה, על כן גם ביום הראשון שהיה רק נס דהצלה עושין מצות ההדלקה בנרות, עד כאן דבריו, עיין שם. ועל פי הדברים האלה תבין למה תקנו מניחה על פתח ביתו מבחוץ, להורות דעל ידי מצות הנרות שקיימו חו"ץ לבי"ת, היא שעלתה לריח ניחוח ונתהווה הנס:

מ"ט

כתבו המקובלים הראשונים (סידור לרבי שבתי כוונות חנוכה) ליקח כלי שמן משקל מ"ד דרה"ם ולהדליק ממנו כל הח' לילות (היינו ח' שמשים עם ל"ו נרו"ת) וסגולה היא להנצל מהריגת ד"ם, עיין שם. הנראה לי על פי מה שכתבתי לעיל במאמר תור"ה או"ר סימן ח' בשם הרוקח ז"ל (סימן רכ"ה), ד' תגין על אות ט' של (בראשית א' ד') וירא אלקים את האור כי טו"ב, הד' תגין רומזים ד' פעמים ט' בגימטריא ל"ו, רמז על ל"ו נרות דחנוכ"ה שהם הארת אור הגנוז, וכתבתי שם (סימן ט') דשארי אותיות טו"ב הם ו"ב המה בגימטריא ח' רמז על ח' ימי חנוכ"ה, ואם כן לפי זה מספר טו"ב בחשבון הנ"ל הוא מ"ד, והנה שפיכת דמים הוא נקרא רע כמה דאת אמר (דברים י"ג ו') ובערת הר"ע מקרבך, והנה היונים הרשעים שפכו הרבה דמים מישראל, הן המה הרע"ם והחמא"ם, והשם יתברך האיר לישראל המו"ב הגנוז, והמו"ב בגימטריא ד"ם כנ"ל, מציל מהריגת ד"ם. והנה אומר לך עוד, ד"ם אר"ם בגימטריא חנוכ"ה, והנה וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טו"ב (בגימטריא הנ"ל מנין ד"ם) מא"ד (בראשית א' ל"א) אר"ם, בכאן נרמז, ואתה תבין:

י"ב. ומסיים שם רבינו: ממילא לפי זה רווחא לן שמעתתא דפסקו בש"ס להלכה נ"ר חנוכ"ה בשמא"ל כדי שתהא מזוז"ה בימין ונ"ר חנוכ"ה בשמאל, דכיון דעבדינן מצות גם בשמא"ל אז ההוא מלאך אחד מני אלף העומד בשמאל סליק ואיתעביד סניגוריא ומלמד עליו זכות, ואומר קוב"ה פדעהו מרדת שחת.